

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 01.12.2017, sp. zn. 20 Cdo 4879/2017, ECLI:CZ:NS:2017:20.CDO.4879.2017.1

Číslo: 13/2019

Právní věta: V exekučním řízení vedeném pro pohledávku dlužníka za povinným nelze exekučním příkazem soudního exekutora ve smyslu ustanovení § 312 a násl. o. s. ř. postihnout pohledávku povinného týkající se majetkové podstaty dlužníka; to platí bez zřetele k tomu, že oprávněným je insolvenční správce dlužníka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 01.12.2017

Spisová značka: 20 Cdo 4879/2017

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání, Exekuce, Insolvenční řízení, Insolvenční správce, Příkázání pohledávky

Předpisy: § 229 odst. 3 písm. c) předpisu č. 182/2006Sb.

§ 312 odst. 1 o. s. ř. ve znění do 31.12.2013

§ 40 předpisu č. 182/2006Sb.

§ 65 předpisu č. 120/2001Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 9 pověřením ze dne 2. 12. 2013, č. j. 73 EXE 5097/2013-20, pověřil provedením exekuce vedené pro pohledávku oprávněného ve výši 6 971 877,01 Kč s příslušenstvím na základě rozsudku Okresního soudu Praha - východ ze dne 24. 5. 2012, č. j. 6 C 2/2012-197, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2013, č. j. 27 Co 107/2013-326, soudního exekutora Mgr. P. J., Exekutorský úřad Ch. (dále jen „soudní exekutor“).

2. Soudní exekutor exekučním příkazem ze dne 24. 8. 2016, č. j. 129 EX 9170/13-210, mimo jiné rozhodl o způsobu provedení exekuce příkázáním jiné peněžitě pohledávky a to pohledávky ve výši 411 478 Kč představující náklady řízení incidenčního sporu, kterou má povinný za svým dlužníkem, jímž je oprávněný v postavení insolvenčního správce dlužníka V. L. (dále též „dlužník“), na základě usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 7. 2014, č. j. 11 Cmo 91/2013-463.

3. Obvodní soud pro Prahu 9 usnesením ze dne 23. 2. 2017, č. j. 73 EXE 5097/2013-130, zamítl návrh povinného na částečné zastavení exekuce, jímž se povinný domáhal zastavení exekuce v rozsahu

exekučního příkazu soudního exekutora ze dne 24. 8. 2016, č. j. 129 EX 9170/13-210. Uvedl, že pohledávka vymáhaná v tomto exekučním řízení a pohledávka postižená exekučním příkazem soudního exekutora ze dne 24. 8. 2016, č. j. 129 EX 9170/13-210, mají odlišný charakter, když po prohlášení úpadku přešlo dispoziční právo z dlužníka na insolvenčního správce, a proto zde není dána totožnost subjektů v osobách oprávněného a povinného, která by soudnímu exekutorovi znemožňovala postupovat podle § 312 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 65 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ex. řád“). Nehledě na to, že podle ustanovení § 140 odst. 2 násl. zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), je započtení vzájemných pohledávek dlužníka a věřitele po rozhodnutí o úpadku přípustné jen, jestliže zákonem stanovené podmínky pro zápočet byly splněny ještě před rozhodnutím o úpadku, což ale není případ pohledávky vůči povinnému.

4. Městský soud v Praze usnesením ze dne 13. 6. 2017, č. j. 54 Co 147/2017-145, usnesení Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 23. 2. 2017, č. j. 73 EXE 5097/2013-130, potvrdil. Dospěl k závěru, že v předmětné exekuci je vymáhána pohledávka dlužníka za povinným, k jejímuž vymožení soudní exekutor exekučním příkazem ze dne 24. 8. 2016, č. j. 129 EX 9170/13-210, postihl pohledávku povinného za insolvenčním správcem, která jednak vznikla po zahájení exekuce a dále po prohlášení konkurzu a má povahu pohledávky za majetkovou podstatou, tudíž se uspokojuje z majetkové podstaty dlužníka. Vzhledem k tomu, že pohledávky za podstatou a pohledávky jim na roveň postavené nelze započíst na pohledávky dlužníka, tzn., že nelze započíst pohledávky, které vůči sobě oprávněný s povinným mají.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

5. Usnesení odvolacího soudu napadl povinný v celém rozsahu dovoláním. Kromě jiného namítá, že z ustálené judikatury (usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 1968, sp. zn. [6 Co 218/68](#), uveřejněného pod č. 10/1970 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. [20 Cdo 1680/2002](#)) vyplývá, že exekuci příkázáním jiné peněžité pohledávky lze vést jen tehdy, je-li dlužníkem povinného třetí osoba, tj. osoba odlišná od osoby oprávněného, když v posuzované věci byla exekučním příkazem soudního exekutora příkázána pohledávka za majetkovou podstatou dlužníka přiznaná povinnému vůči insolvenčnímu správci dlužníka (zde oprávněný), která má být uspokojena z majetkové podstaty dlužníka. Navrhuje proto, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že návrhu povinného na částečné zastavení exekuce ve vztahu k exekučnímu příkazu soudního exekutora ze dne 24. 8. 2016, č. j. 129 EX 9170/13-210, je vyhověno.

III.

Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2013 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), a po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena (zda exekuci příkázáním jiné peněžité pohledávky lze vést i tehdy, je-li exekučním příkazem příkázána pohledávka pohledávkou za majetkovou podstatou dlužníka přiznanou povinnému vůči oprávněnému, jímž je insolvenční správce dlužníka), přezkoumal

napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243 odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

IV. Důvodnost dovolání

7. Podle ustanovení § 65 ex. řádu nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se na exekuci příkázáním pohledávky přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky, tzn. ustanovení § 312 a násl. o. s. ř.

8. Nejvyšší soud opakovaně dospěl k závěru, že jinými peněžitými pohledávkami ve smyslu ustanovení § 312 odst. 1 o. s. ř. jsou toliko pohledávky, které má povinný proti třetím osobám, nikoli snad i pohledávky, které má povinný proti oprávněnému (srovnej rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 1968, sp. zn. [6 Co 218/68](#), uveřejněné pod č. 10/1970 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2004, sp. zn. [20 Cdo 1680/2002](#), uveřejněné pod č. 59/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2015, sp. zn. [26 Cdo 3814/2014](#) – ústavní stížnost proti němu podanou Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 17. 1. 2017, sp. zn. [III. ÚS 21/16](#)).

9. V posuzované věci je v exekučním řízení exekvována pohledávka dlužníka za povinným, kterou za dlužníka vymáhá insolvenční správce dlužníka (zde oprávněný), neboť v souladu s ustanovením § 229 odst. 3 písm. c) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „IZ“), ve spojení s ustanovením § 246 odst. 1 IZ, prohlášením konkursu na insolvenčního správce přešlo dispoziční oprávnění k majetkové podstatě. Soudní exekutor pověřený provedením shora uvedené exekuce exekučním příkazem ze dne 24. 8. 2016, č. j. 129 EX 9170/13-210, rozhodl o provedení exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky, konkrétně pohledávky představující náklady řízení incidenčního sporu, kterou má povinný za svým dlužníkem, jímž je oprávněný v postavení insolvenčního správce dlužníka.

10. Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 7. 9. 2017, sp. zn. [29 Cdo 2446/2017](#), dovodil, že tam, kde na insolvenčního správce přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou (jako je tomu při řešení úpadku dlužníka konkursem), jedná insolvenční správce svým jménem na účet dlužníka (§ 40 odst. 1 IZ), přičemž k takovým jednáním patří i jeho úkony v incidenčních sporech, jakož i v dalších sporech, kterých se účastní místo dlužníka (§ 40 odst. 2 IZ). Z podstaty věci vyplývá, že jestliže insolvenční správce v incidenčních sporech, event. v dalších sporech, kterých se účastní na místo dlužníka, jedná „na účet dlužníka“, nároky k jejichž (s)plnění byl v těchto sporech zavázán „jako insolvenční správce dlužníka,“ nemohou (nesmějí) být uspokojovány (exekučně vymáhány) z osobního majetku insolvenčního správce, což ovšem neplatí o nárocích, které z incidenčního či jiného sporu vyplynou přímo pro insolvenčního správce. I v incidenčním sporu či v jiném sporu, kterého se insolvenční správce účastní místo dlužníka totiž může být vydáno též rozhodnutí, které má sankční povahu (postihuje osoby, které v řízení vystupují za účastníka řízení, aniž by takový postih měl jít k tíži účastníka řízení), například pořádková pokuta podle ustanovení § 53 o. s. ř., nebo náklady řízení podle ustanovení § 147 o. s. ř. O takový případ však v posuzované věci nejde.

11. Soudní exekutor exekučním příkazem ze dne 24. 8. 2016, č. j. 129 EX 9170/13-210, rozhodl o provedení exekuce příkázáním pohledávky povinného představující náklady incidenčního sporu, přiznané povinnému usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 7. 2015, č. j. 11 Cmo 91/2013-463. Z citovaného rozhodnutí vyplývá, že se nejedná o náklady řízení podle ustanovení § 147 o. s. ř., tj. o náklady, jejichž vznik zavinil správce, nýbrž o náklady, které povinnému vznikly za oprávněným jako insolvenčním správcem dlužníka. Jde tudíž o náklady, které nelze vymáhat z osobního majetku insolvenčního správce. Jinými slovy nejde o pohledávku povinného přímo za insolvenčním správcem, neboť insolvenční správce vystupuje v insolvenčním řízení jako zvláštní

procesní subjekt [§ 9 písm. d) IZ], konkrétně v incidenčním sporu vystupoval toliko z pozice osoby mající dispoziční oprávnění s majetkovou podstatou dlužníka [§ 229 odst. 3 písm. c) ve spojení s § 246 odst. 1 IZ], která jedná sice svým jménem ale stále na účet dlužníka (§ 40 odst. 1 IZ), nýbrž o pohledávku povinného za dlužníkem, která má povahu pohledávky tzv. za majetkovou podstatou. S ohledem na výše uvedené proto Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nelze v exekučním řízení vedeném pro pohledávku dlužníka za povinným, byť je tato za dlužníkem vymáhána insolvenčním správcem, exekučním příkazem soudního exekutora ve smyslu ustanovení § 312 a násl. o. s. ř. postihnout pohledávku povinného týkající se majetkové podstaty dlužníka. Jestliže je totiž exekuční řízení vedeno pro pohledávku patřící do majetkové podstaty dlužníka, za situace, kdy soudní exekutor rozhodne o přikázání jiné peněžité pohledávky a to pohledávky povinného za touto majetkovou podstatou dlužníka, dochází tím k nepřipustnému střetu dvou pohledávek týchž subjektů.

12. Vzhledem k tomu, že usnesení odvolacího soudu není správné, neboť spočívá na chybném právním posouzení věci, a protože na základě dosavadních výsledků řízení je možné o věci rozhodnout, Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu podle ustanovení § 243d písm. b) o. s. ř. změnil tak, že exekuce vedená soudním exekutorem Mgr. P. J., Exekutorský úřad Ch., pod sp. zn. 129 EX 9170/13, na základě pověření Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 2. 12. 2013, č. j. 73 EXE 5097/2013-20, se v rozsahu exekučního příkazu soudního exekutora Mgr. P. J., Exekutorský úřad Ch., ze dne 24. srpna 2016, č. j. 129 EX 9170/13-210, částečně zastavuje.